

Veehouderij en dierproeven: een dubbel probleem?

Achtergrond en inhoud van de RDA Zienswijze over Dierproeven voor de veehouderij

Raad voor Dierenaangelegenheden

Dr. Franck L.B. Meijboom, Universiteit Utrecht

Brussel, 2 oktober 2019

Inhoud

- Formele aanleiding voor de Zienswijze
- Werkwijze van de Raad voor Dierenaangelegenheden
- Doel
- Context en achtergrond
- Redeneerlijn
- Advies

Aanleiding

De Raad voor Dierenaangelegenheden kan gevraagd en ongevraagd advies geven. De Zienswijze over Dierproeven t.b.v. van de veehouderij is het resultaat van een adviesvraag van de toenmalige Staatssecretaris van Economische Zaken.

Het product van de RDA is een “Zienswijze”. Een Zienswijze omvat een advies, maar heeft ook een breder doel: vraag en context in kaart brengen en (breder) visievorming.

Aanleiding

“De CCD geeft aan zich vaak voor dilemma’s geplaatst te voelen bij de ethische beoordeling van onderzoeksvoorstellen van dierproeven die betrekking hebben op de intensieve veehouderij. Naar mening van de CCD is het wenselijk om het gebruik van dierproeven ten behoeve van de veehouderij meer te plaatsen in de context van een transitie naar een duurzame veehouderij.”

Martijn van Dam, Staatsecretaris Economische Zaken, 8 juni 2017

Aanleiding: 5 vragen

1. Op welke wijze kan verzekerd worden dat proefdieronderzoek dat gericht is op de (intensieve) veehouderij daadwerkelijk bijdraagt aan het verbeteren van gezondheid van mens en dier en op langere termijn niet leidt tot het verder belasten van het dier?
2. Hoe kan worden ingebed dat bij de opzet van onderzoek naar problemen als gevolg van de (intensieve) veehouderij, ook meer fundamentele aanpassingen in het houderijsysteem worden overwogen?
3. Zijn er terreinen of thema's aan te duiden, waar vanuit het perspectief van het welzijn en de gezondheid van productiedieren, prioriteit zou moeten worden gegeven aan verbetering van de houderijomstandigheden?

Aanleiding: 5 vragen

4. Welke omstandigheden zijn gerechtvaardigd om dierproeven uit te voeren als de oplossing ook gelegen kan zijn in alternatieven van een andere huisvesting, met name in situaties dat er sprake is van matig of ernstig ongerief?
5. Hoe zou naar het oordeel van de RDA het streefbeeld ten aanzien van proefdiervrije innovaties er uit moeten zien? (Zie NCad advies Transitie naar proefdiervrij onderzoek december 2016). In ieder geval voor de laatste vraag afstemming met NCad wenselijk.

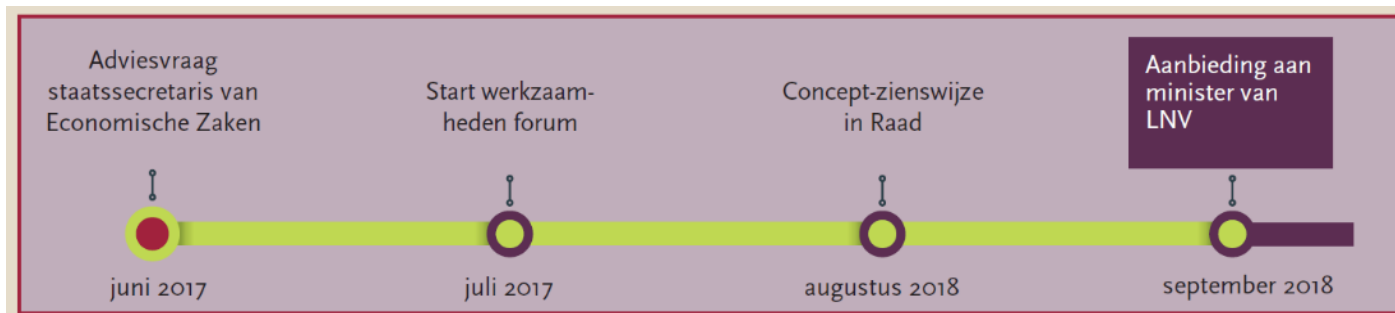

Procedure

Deze zienswijze is voorbereid door een forum bestaande uit de raadsleden:

- W.T.A.A.G.M. van den Bergh
- A.L. ten Have-Mellema
- ir. M. de Jong-Timmerman
- prof. dr. ir. B. Kemp
- prof. dr. Y.H. Schukken
- dr. F.L.B. Meijboom (voorzitter)

Ondersteund door secretaris ir. M.H.W. Schakenraad en adjunct-secretarissen drs. M.J.R.C. Debille en Dr. B.B. Houx.

Doel

De RDA zienswijze is bedoeld als **ondersteuning van de CCD** bij het maken van afwegingen over dierproeven ten behoeve van de veehouderij in een zich sterk ontwikkelende omgeving.

De RDA werkt hierin **geen nieuwe visie op de toekomst van de veehouderij** uit, maar reikt **handvatten** aan om **verantwoord proefdiergebruik** binnen het streven naar een **duurzame veehouderij te stimuleren**.

Context

Dierproeven

Nee, tenzij...

Projecttoetsing verplicht

3V's

Proefdiervrije innovatie

.....

Veehouderij

NL belangrijke speler

Keten met veel partijen

Dierenwelzijn

Kringlooplandbouw

Duurzaamheid

Veehouderij bijzonder?

Nee

=
(voelend/ intrinsieke

Nee

=
(zelfde methodische
procedures)

Nee

=
(criteria voor de
afweging door CCD)

Veehouderij bijzonder?

Ja

≠
(brede
maatschappelijke
discussie)

Vertrekpunt

- Start:
 - reguliere afweging in het kader van de harm-benefit analysis (doel/ ongerief) met aandacht voor wetenschappelijke en ethische afweging en de 3V's
 - Het streven naar proefdiervrije innovatie
- Specifiek in de context van de veehouderij:
 - de vraag naar een verduurzaming van de veehouderij en
 - de vraag naar een verantwoorde afweging tussen het belang van dierenwelzijn en andere duurzaamheidsvraagstukken.

Het draait om een doeldiscussie

Redeneerlijn

Dierproeven voor de veehouderij dienen:

1. Een directe bijdrage te leveren aan het **belang van de diersoort zelf**. Het gaat hierbij om verbetering van gezondheid en welzijn van dieren in de veehouderij.
2. Zoveel mogelijk bij te dragen aan een optimale balans van de doelen van **duurzame veehouderij**. Hierbij gaat het naast dierenwelzijn en -gezondheid onder andere om doelen op het gebied van milieu, volksgezondheid, voedselzekerheid en economie. (Enkel symptoombestrijding of enkel een economisch belang is onvoldoende voor het toelaten van een dierproef. Deze doelen kunnen icm andere doelen wel een gecombineerd argument vormen voor toelating).
3. een actieve bijdrage te leveren aan het streven naar **proefdiervrije innovaties** en de **3V's** (vervanging, vermindering, verfijning).

Redeneerlijn

Tegelijk erkent de Raad ook:

4. dat het tijd kost om duurzame innovaties te ontwikkelen en te doen verspreiden. Op grond van de grote impact op veel dieren, blijft het nodig om ook proeven ter **verbetering** van welzijn en gezondheid in de **huidige** (intensieve) **houderijsystemen** toe staan. (+ aandacht link verduurzaming en > symptoombestrijding).

5. dat dierproeven ten behoeve van de veehouderij vaak proeven met de **doelsoort** veronderstellen. Vervanging is een leidend principe, maar onderzoek aan het doeldier kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verbetering van dierenwelzijn in de veehouderij.

6. dat de **internationale effecten** (iig EU) op duurzame veehouderij en proefdiergebruik moeten worden meegewogen.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de CCD:**

1. in het **aanvraagformulier** voor projecten tbv de veehouderij expliciet de vraag opneemt hoe het project zich (a) verhoudt tot de verduurzaming van de veehouderij en (b) hoe bestaande kennis toegepast wordt om het dierenwelzijn in systemen van de toekomst te verbeteren. → rol in afweging CCD.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de CCD:**

2. de partners uit **de onderzoeksketen** en instanties met expertise in de duurzame veehouderij actief betreft bij haar beoordelingen met als doel (a) het debat te activeren over streefdoelen en *best practices* voor proefdierreductie en verduurzaming in de veehouderij, (b) draagvlak te creëren en (c) afspraken te maken over de richting en invulling van het onderzoek ten behoeve van de verduurzaming van de veehouderij.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de CCD:**

2. de partners uit **de onderzoeksketen** en instanties met expertise in de duurzame veehouderij actief betreft bij haar beoordelingen met als doel (a) het debat te activeren over streefdoelen en *best practices* voor proefdierreductie en verduurzaming in de veehouderij, (b) draagvlak te creëren en (c) afspraken te maken over de richting en invulling van het onderzoek ten behoeve van de verduurzaming van de veehouderij.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de CCD:**

3. de verdere **concretisering van de 3 V's** bevordert. Bij onderzoek voor bestaande systemen is het belangrijk aan te dringen op alternatieven (3V's) en om innovatie voor de dierproef en het praktijksysteem te stimuleren.

→ (a) Expliciete aandacht in het aanvraagformulier.

(b) Neem dit aspect mee in het overleg met de onderzoekketen.

(c) Betrek externe inbreng van het NCad + experts op het terrein van de 3V's en op gebied van duurzame veehouderij.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de minister:**

4. **bijdraagt aan de ontwikkeling van een heldere visie op de verhouding tussen dierenwelzijn en andere duurzaamheidsdoelen** in de veehouderij → integrale visie te faciliteren waar de ontwikkeling al gestart is en te initiëren waar nodig. Zo'n visie kan de basis vormen voor een document dat de CCD meer houvast biedt in de afweging.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de minister:**

5. de aandacht voor **proefdiervrije innovaties actief te stimuleert in de gehele onderzoekketen** die gericht is op de veehouderij. Dat kan bijvoorbeeld door hierover meer toelichting te vragen in het gehele traject, van onderzoeksfinanciering en -initiëring tot aanvraag bij de CCD.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de onderzoekketen:**

6. op **transparante wijze verantwoording** aflegt van de eigen bijdrage aan een meer diervriendelijke en duurzame veehouderij.

→ jaarverslagen, onderzoeksagendering (bv. Topsectorenbeleid, NWO, private partijen), onderzoeksopzet en projectaanvragen voor dierproeven. De CCD kan hier in de beoordeling van aanvragen ook expliciet naar vragen en de informatie meewegen in de beoordeling.

Advies

Om de redeneerlijn te operationaliseren adviseert de Raad dat **de onderzoekketen:**

7. **zelf verantwoordelijkheid neemt bij het ontwikkelen en toepassen van alternatieven.**

→ Ontwikkelingen mbt alternatieven te volgen, zelf te investeren in ontwikkeling en innovaties openbaar uit te wisselen. Hierbij is het belangrijk om contact te blijven houden met het internationale speelveld, bijvoorbeeld door samenwerking te zoeken met andere vooruitstrevende internationale partners.

Samenvattend

RDA ziet **meerwaarde van dierproeven** voor de veehouderij mits

- ze de diersoort zelf ten goede komen.
- Ze een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de sector.

De beoordeling in de praktijk blijft niet eenvoudig.

- CCD heeft centrale rol bij beoordeling;
- Ondersteuning vanuit ministerie door ontwikkeling een integrale visie op verhouding dierenwelzijn in relatie tot andere duurzaamheidsdoelen;
- Betrokkenheid onderzoekketen en de relevante NGO's belangrijk: debat, draagvlak en afspraken.

Vragen

Dierproeven ten behoeve van de Veehouderij

*Over het belang van dierenwelzijn,
duurzaamheid en een ketenbenadering*

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

DIERPROEVEN VOOR DE VEEHOUDERIJ
HET BELANG VAN DIERENWELZIJN,
DUURZAAMHEID EN EEN KETENBENADERING